

การถอดบทเรียนองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออก สู่ฐานข้อมูลเพื่อ
การเรียนรู้ตลอดชีพ : เพลงกล่อมเด็กโบราณ ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ จังหวัดจันทบุรี

Bringing the Eastern Folk Performing Arts Knowledge Lesson to
the Database for Lifelong Learning: A Case study of Ancient Child
Lullabies of Chong people, Chanthaburi Province

รณชัย รัตนเศรษฐ^{*1} พิมลพรรณ เลิศล้ำ² พิทักษ์ สุธอรนันต์³

Ronnachai Rattanaseth,^{*1} Pimonpun Lertlam,² Pitak Sootanan³

Abstract

This research was a qualitative study with the objective of exploring the community's way of life and creating knowledge about traditional performing arts in the eastern region through the lesson extraction process. The case study focused on the ancient lullabies of the Chong ethnic group in Chanthaburi province to compile a database of traditional performing arts in the eastern region.

The study revealed that the lifestyle of the Chong ethnic group, especially in the past, had distinctive characteristics and reasons for their way of life. The beliefs of the Chong community led to customs related to their way of life in the community, which contributed to the integration of traditional performing arts originating from the wisdom of the Chong people. These arts were invented to support various activities, and as a result, artists emerged with abilities to serve society in maintaining the way of life of the Chong people from the past to the present.

---

* Corresponding author, email: r.ronnachai@gmail.com

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Asst., Faculty of Music and Performing Arts, Burapha University

² อาจารย์ประจำ คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

² Lecturer, Faculty of Music and Performing Arts, Burapha University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ Asst., Faculty of Science, Burapha University

The ancient lullabies of the Chong ethnic group contained lyrics which related to the way of life and expressed primary concerns for their children. The composition of the lyrics was in the Chong language, and a significant feature was the "leaning technique" embedded in the singing. This technique involved dragging the sound both within and at the end of the song sentences, allowing the singers to repeat the pattern continuously.

Keywords: Knowledge Lesson / Chong People / Ancient Child Lullabies.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชุมชนและจัดทำองค์ความรู้ ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ภาคตะวันออก ผ่านกระบวนการถอดบทเรียน : เพลงกล่อมเด็กโบราณ ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ จังหวัดจันทบุรี เพื่อจัดทำฐานข้อมูลศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ภาคตะวันออก

ผลการศึกษาพบว่า วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ โดยเฉพาะในอดีตเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่มีอัตลักษณ์ มีเหตุและผลในการดำเนินชีวิต จากความเชื่อของกลุ่มชนชาวของทำให้เกิดประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิตในชุมชนและได้หลอมรวมนำศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ที่เกิดจากภูมิปัญญาของกลุ่มชาวของที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงเกิดเป็นศิลปินผู้มีความสามารถและรับใช้สังคมในการดำเนินวิถีชีวิตของกลุ่มชาวของตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เพลงกล่อมเด็กโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ มีเนื้อหาของคำร้องที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตรอบตัว และเป็นบทเพลงที่แสดงออกถึงความห่วงใยต่อลูกเป็นหลัก ลักษณะคำร้องแต่งเป็นภาษาของ และมีเอกลักษณ์สำคัญคือ เทคนิค “การเอื้อน” ที่แทรกอยู่ในบทร้อง เทคนิคการเอื้อนที่มีการลากเสียงทั้งกลางประโยคเพลงและปลายประโยคเพลง ทำให้รูปแบบของบทเพลงลักษณะนี้ ผู้ร้องสามารถร้องวนซ้ำๆ ไปได้เรื่อยๆ

คำสำคัญ: การถอดบทเรียน / ชาวของ / เพลงกล่อมเด็กโบราณ

ความสำคัญและที่มา

องค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านเป็นมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชาติ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานเพื่อให้เป็นประวัติศาสตร์ด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ และสามารถให้คนในชาติได้ศึกษาเรียนรู้ ใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชาติ งานด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรม จากธรรมชาติของสังคมมนุษย์ที่มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเกิดการผสมผสานด้านวัฒนธรรม ทำให้เกิดอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้น การศึกษาและเก็บรวบรวมองค์ความรู้ดังกล่าวเมื่อสามารถนำมารวบรวมและผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจที่จะศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์จากการศึกษานี้ เช่น การนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อเป็นงานสร้างสรรค์ สามารถนำไปใช้ในเศรษฐกิจการท่องเที่ยวจากอัตลักษณ์ของพื้นที่ท้องถิ่นนั้นๆ เป็นต้น

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออกของอ่าวไทย “จันทบุรี” เป็นคำที่มีความหมายซึ่งอาจจะแปลตามตัวอักษรได้ตรงๆ ว่า “เมืองพระจันทร์” เหตุที่เอาพระจันทร์มาเป็นชื่อเมืองนั้นในหนังสืองานฉลอง 25 พุทธศตวรรษให้เหตุผลว่า “ชาวเมืองนับถือกันว่าพระจันทร์เป็นของสูงของชาวตะวันออกโดยทั่วไป” เมืองพระจันทร์นี้ คงหมายถึงว่าเป็นเมืองที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของประเทศไทย พระอาทิตย์ก็ดีหรือพระจันทร์ก็ดีย่อมขึ้นทางตะวันออก แต่เรามักจะถือว่าพระจันทร์นั้นขึ้นให้แสงสว่างร่มเย็นเป็นสุขสบายและน่ารักน่าชมมากกว่าพระอาทิตย์ ซึ่งมีแสงร้อนกว่าเป็นไหนๆ และคงมีความประสงค์จะให้ชาวบ้านเป็นสุขมากกว่า จึงถือเอาแสงสว่างของพระจันทร์มาตั้งชื่อเมืองว่าเมืองพระจันทร์หรือเมืองจันทบุรีก็ได้⁴ พัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบันมาของจังหวัดจันทบุรีมีมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับเปลี่ยนเคลื่อนไหวเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในขณะนั้นๆ มีสภาพภูมิประเทศที่อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะได้แก่ (1) ภูเขาและเนินเขาที่สำคัญคือ ทิวเขาจันทบุรี (2) ที่ราบเชิงเขา บริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น (3) ที่ราบลุ่มและชายฝั่งทะเล ได้แก่ ลุ่มน้ำจันทบุรี ลุ่มน้ำคลองโตนด ลุ่มน้ำเวฬุ ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางบกและทางทะเล จึงทำให้มีผู้คนมากมายมาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ชาวชอง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมในบริเวณพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่รวมกลุ่มกันอยู่บริเวณทิวเขาสอยดาวและเขาคิชฌกูฏ โดยเฉพาะในเขตตำบลตะเคียนทอง คลองพลู และพลวง ในอดีต ชาวชองเลี้ยงชีพด้วยการปลูกข้าวไร่ เก็บของป่า และล่าสัตว์ จนได้ชื่อว่าเป็นนายพรานที่ชำนาญ ปัจจุบันชาวชองส่วนใหญ่เปลี่ยนมาประกอบอาชีพทำสวนผลไม้และรับจ้างทั่วไป อย่างไรก็ตามแม้จะมีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทใหม่ แต่ก็ได้มีความพยายามในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม

⁴ Risit Chomcherpat, *Documentary for Chanthaburi from Compile Chanthaburi Story AD. 1964-1970.* (Bangkok: Bumlungnukoonkrit Press, 1971), 12-13. (in Thai)

ซึ่งพบว่าการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ของในมิติทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยการปรับตัวด้านภูมิปัญญา ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ เนื่องจากสภาวะแวดล้อมทางสังคมไม่เอื้ออำนวย ทำให้ชาวของต้องเปิดพื้นที่ทางวัฒนธรรม โดยรับวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาผสมและปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตของตนเอง แม้ในบางครั้งยอมสูญเสียความเป็นตนเอง เพื่อลดความขัดแย้งและความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์ การศึกษาเก็บข้อมูลงานด้านวัฒนธรรมของชาวของเพื่อไม่ให้สูญหาย และสามารถลำดับการพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไว้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ ปกป้องรักษาอย่างเป็นรูปธรรม ถึงแม้จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับบริบทใหม่ของสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ชาวของก็ยังสามารถแสดงออกถึงอัตลักษณ์ และบริบทของความเป็นชาวของในวัฒนธรรมของตนเองได้

ในการจัดการเพื่อจัดเก็บข้อมูลภาคสนามมรดกภูมิปัญญาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบแผนและหลักการจัดการความรู้ ฉบับขับเคลื่อน (Knowledge Management) ของ ดร.ประพนธ์ ผาสุขยัต มาใช้ในการจัดเก็บองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรี เหตุเพราะการจัดการความรู้ในศิลปะการแสดงประเภทต่างๆ ต้องมีการจัดการความรู้ ในเรื่องของกระบวนการสร้างสรรค์งานของแต่ละประเภทการแสดงที่มีรายละเอียดแตกต่างกันไป ซึ่งเป็น ความรู้ ภูมิปัญญา ศิลปวิทยา และเทคนิคติดตัวเฉพาะบุคคล (Tacit Knowledge) จึงถือว่าเป็นทรัพย์สินทางภูมิปัญญา (Intellectual Property) ในรูปแบบหนึ่งควรที่จะมีการจัดการความรู้ ซึ่งผู้วิจัยและคณะจะต้องจัดการบันทึก จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ออกมาเป็น ข้อมูลเอกสาร, ข้อมูลภาพนิ่งและเคลื่อนไหว ในเชิงหลักทฤษฎีวิจัยผ่านการสังเคราะห์ให้เป็นหลักวิธีการจัดการความรู้ (Explicit Knowledge) และในที่สุดจะนำไปจัดทำในสื่อประเภทต่างๆ ในการใช้ประโยชน์ (Apply Utilize) ผ่านกระบวนการถอดบทเรียน (Lesson Learned) และนำความรู้ไปแบ่งปัน (Knowledge Sharing) ในวงกว้างจากเครื่องมือแอปพลิเคชันของแผนงานวิจัยหลัก (ศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต อพ.สธ. ม.บูรพา [สนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี]) ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ โดยการเพิ่มจำนวนข้อมูลของศิลปะการแสดงพื้นฐานให้ครอบคลุมจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออก เพื่อให้ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในเนื้อหาด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางต่อไป

ศิลปะการแสดงพื้นบ้านประเภทเพลงกล่อมเด็กโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ จังหวัดจันทบุรี เป็นบทเพลงที่เริ่มจะสูญหายไปจากวิถีวัฒนธรรมชุมชนชาวของ มีเพียงกลุ่มชนชาวของบางกลุ่มที่พยายามอนุรักษ์ไว้ เพื่อเป็นมรดกของกลุ่มชาติพันธุ์ตน จึงเป็นงานที่มีคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องบันทึกเก็บรักษาไว้

⁵ Sowattri N.Thalang, Kanittha Yampochai, and Sudarat Rawdboonsong, "Cultural Dimension and Adaptation of the Ethnic Chong in Changwat Chanthaburi," *Social Sciences and Humanities Journal* 39, 1 (2013): 37-55, <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/79922>. (in Thai)

ในการศึกษาวิจัยหัวข้อ “การถอดบทเรียนองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ สู่ฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีพ : เพลงกล่อมเด็กโบราณ ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ จังหวัดจันทบุรี” เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอีกงานหนึ่ง ที่จะเป็นการส่งเสริมความรู้สำหรับผู้สนใจศึกษา และส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรมอีกแนวทางหนึ่งไม่ให้สูญหายไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีชุมชนและจัดทำองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านกระบวนการถอดบทเรียน: เพลงกล่อมเด็กโบราณ ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ภาคตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต อพ.สธ. ม.บูรพา

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดการความรู้ขององค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยบูรณาการกับวิธีการถอดบทเรียน และนำผลที่ได้ไปเผยแพร่ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เว็บไซต์พลิเคชัน ของศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต อพ.สธ. ม.บูรพา ซึ่งจะทำให้การสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ถูกเก็บรักษาไว้อย่างเป็นกระบวนการเพื่อเป็นการอนุรักษ์ อีกทั้งยังได้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ ให้กับบุคคลที่สนใจได้ใช้เป็นแหล่งในการค้นคว้าได้อย่างเป็นระบบและมีความถูกต้องตามกระบวนการ หรือนำไปจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับอบรม ส่งเสริมให้เกิดศิลปินพื้นบ้านเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ข้อมูลองค์ความรู้ของศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ไม่สูญหายไปตามกาลเวลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้อนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่กำลังจะใกล้สูญหายไปให้สามารถสืบค้นได้
2. เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลสำหรับบุคคลที่สนใจในงานด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ภาคตะวันออกเฉียงใต้
3. สามารถนำไปต่อยอด จัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อใช้สำหรับถ่ายทอดให้เยาวชน เพื่อเป็นการสืบสานให้มรดกภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ คงอยู่ต่อไปไม่หายสาบสูญ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา 2 ประเด็น ได้แก่

1. การจัดทำข้อมูลประวัติพัฒนาการและวิถีชีวิตชุมชน ประกอบด้วย ด้านประวัติ ด้านสังคมวิถีชีวิต และความเชื่อมโยงในชุมชน

2. การจัดทำองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เน้นร้อง ทำนอง เพื่อใช้สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ชุมชนต่อไป

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ ตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ข้อตกลงเบื้องต้น

การนำเสนอทำนองการร้อง จะนำเสนอโดยรูปแบบโน้ตสากล ซึ่งจะทำให้การบันทึกโน้ตอาจมีการคลาดเคลื่อนจากระดับเสียงจริงเล็กน้อย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการศึกษาและตีความจากข้อมูลจริง ตามหลักฐานที่เก็บได้จากงานภาคสนาม หลักฐานเชิงประวัติศาสตร์ต่างๆ รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านแนวความคิด ความหมาย ความเชื่อ นัยสำคัญ รวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐานจากข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง และเก็บตัวอย่างสื่อเสียง สื่อเอกสารต่างๆ และสื่อที่บอกเล่าจากความทรงจำ ตามระเบียบวิธีการวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาการดนตรี และกระบวนการถอดบทเรียน ในรูปแบบการบอกเล่า (Story Telling) เพื่อใช้สำหรับการจัดการองค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ภาคตะวันออก ตามขอบเขตของงานวิจัย ใช้วิธีการทางด้านดนตรีวิทยาในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ รูปแบบของอัตลักษณ์ทางดนตรี และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลและเรียบเรียง รวมทั้งวิเคราะห์ผลที่ถูกต้อง เพื่อเชื่อมโยงสายความคิดด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Research)

สรุปผลการวิจัย

1. สังคมวิถีชีวิตและความเชื่อมโยงในชุมชนกับศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

ในอดีตที่ผ่านมาบริบทชุมชน สังคมวิถีชีวิตของชาวชอง มีความเกี่ยวข้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ในขณะนั้น กล่าวคือ ในอดีตสภาพภูมิประเทศของจังหวัดจันทบุรี มีสภาพพื้นที่เป็นป่าดงดิบ มีความอุดมสมบูรณ์ ชาวชองซึ่งมีลักษณะนิสัยชอบอยู่ตามป่าเขา โดยเฉพาะบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งเป็นป่าดิบโดยทั่วไป เนื่องจากบริเวณพื้นที่ที่เอียงเขาสลับลาด เขาศิขรินภูฏ เขาสอยดาว และเนินเขาเล็กๆ อีกจำนวนมากมายที่ต่อเนื่องกันเป็นหย่อมๆ ทำให้เกิดที่ราบระหว่างเทือกเขา ซึ่งเป็นป่าดิบติดต่อกันและสภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมีฝนตกชุก อุดมสมบูรณ์ด้วยต้นไม้ใหญ่ สัตว์ป่ามากมายหลายชนิด ของป่า (ของที่ได้จากทั้งสัตว์และพืชประเภทต่างๆ) และเป็นต้นน้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำปราจีนบุรี เป็นต้น ชาวชองจึงได้อาศัยสภาพความอุดมสมบูรณ์ของบริเวณนี้เป็นถิ่นที่อยู่อาศัย ประกอบอาชีพทำมาหากินมาเป็นเวลาช้านาน⁶ สภาพวิถีชีวิตในระบบสังคมระดับหมู่บ้านของชาวชอง ในสมัยอดีตไม่มีคนภายนอกเข้ามาอยู่ร่วมในหมู่บ้าน มีเฉพาะชาวชองอยู่ด้วยกันเป็นเครือข่าย ใช้ภาษาชองในการสื่อสารกันทั้งหมู่บ้าน ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา หาของป่า และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การปกครองของชาวชองในอดีต จะมีผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้อาวุโส เรียกว่า “หลวงพล” ซึ่งจะเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับของคนในหมู่บ้าน เนื่องจากหลวงพลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ มีความซื่อสัตย์และจริงใจ ซึ่งเป็นคุณค่าที่คนชองพร้อมใจกันยกย่องให้เป็นผู้นำในเรื่องต่างๆ เช่น การอพยพโยกย้ายถิ่นที่อยู่เวลาที่มีคนตายหรือมีการผี การตั้งหลักแหล่งบ้านเรือน การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวชอง หากมีข้อขัดแย้งกันในชุมชนก็จะเป็นผู้ช่วยไกล่เกลี่ย และเมื่อมีการตัดสินอย่างใดแล้ว คนชองจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำตัดสินนั้น ซึ่งถ้าหากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกคนชองในหมู่บ้านว่ากล่าว ตีเตือนจนภายหลังก็ต้องปฏิบัติตาม หากไม่ยอมปฏิบัติตามอีก ก็อาจจะอยู่ในหมู่บ้านไม่ได้เพราะทุกคนในหมู่บ้านจะรังเกียจ ฉะนั้นหลวงพลของชาวชองในอดีต จึงเป็นผู้อาวุโสซึ่งเป็นผู้ที่ชาวชองยอมรับนับถือเป็นอย่างมาก⁷ ต่อมาเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับนโยบายของรัฐ ให้ชุมชนชองมีการเลือกตั้งขึ้นเหมือนชุมชนในชนบททั่วไป โดยเปลี่ยนเป็นการเลือกตั้งตามแบบการปกครองของทางราชการ คือมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านการเรียกขานชื่อตำแหน่งของผู้นำในหมู่บ้าน หากแต่ชาวชองก็ยังใช้แนวคิดเดิมโดยเลือกผู้นำของตนตามแบบอย่างคุณสมบัติของผู้นำในยุคก่อน (หลวงพล) ฉะนั้นในอดีตชุมชนชาวชองจึงเป็นชุมชนที่สงบเรียบร้อย อาศัยกัน

⁶ Kannika Kenikanon, and others, *Chong* (Bangkok: Bannakit Press, 1979), 39. (in Thai)

⁷ Wanwisa Ounkajorn, “Chong’s Identity in the Eastern Region: A Case Study of Chong Ethnic Group in Chanthaburi” (MA thesis, Burapha University, 2006), 39. (in Thai)

แบบเครือญาติ ไม่มีโจรขโมย หากออกไปทำสวนทำไร่ บ้านไม่ได้ปิดก็จะมีของหาย เพราะสายสัมพันธ์ทางเครือญาติเป็นเงื่อนไขให้ชาวองคตแลบ้านเรือนให้กันเวลาอีกฝ่ายไม่อยู่ นอกจากนั้นยังเป็นเพราะความเชื่อเดิมซึ่งภายในชุมชนมีความเชื่อเรื่องของไสยศาสตร์สูงมาก ชาวองคตกลัวการทำผิดต่อผีหรือวิญญาณต่างๆ จึงทำให้การกระทำผิดในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นน้อยมาก โดยใช้อำนาจทั้งจากการปกครอง (ผู้นำ) และอำนาจทางความเชื่อ (ไสยศาสตร์) กำกับไว้ให้เป็นหลักในการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชน

วิถีชีวิตของกลุ่มชนชาวองคต โดยเฉพาะในอดีตเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่มีอัตลักษณ์ มีเหตุและผลในการดำเนินชีวิต ประกอบกับแนวคิดของกลุ่มชนที่น่าสนใจเมื่อทำการศึกษาก็จะมีความแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในสังคมชาวองคตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มเอง มีขบวนการขัดเกลา เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการจัดระเบียบสังคมให้มีการอยู่กันอย่างสงบ ซึ่งมีทั้งข้อห้ามที่เป็นความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ตลอดจนการแสวงหาความรู้ที่ได้รับสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

กลุ่มชนชาวองคตมีความเชื่อในเรื่อง “ผีบรรพบุรุษ” ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ในอดีตชาวองคตนับถือศาสนา “ผี” แต่ผีในที่นี้ของชาวองคตคือ ผีบรรพบุรุษ เพราะความเชื่อนี้จะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการควบคุมความประพฤติของคนในสังคมทั้งในด้านความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความขยันอดทน และความประพฤติด้านต่างๆ ถ้าหากบุคคลใดมีความประพฤติไม่ดี ไม่เหมาะสม จะเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะรู้และจะมาว่ากล่าวตักเตือน ถ้าหากว่ากล่าวตักเตือนแล้วยังไม่เชื่อ บุคคลนั้นจะถูกสังคมตีขมวด และผู้หลักผู้ใหญ่จะว่ากล่าวเอาได้ ดังนั้น ทุกบ้านจะมีหิ้งเอาไว้กราบไหว้ ซึ่งเชื่อว่า ถ้าบ้านไหนมีหิ้งหรือมีโรงไว้เช่นสรวงบูชา จะบันดาลให้เกิดความร่ำรวย มีความสุข ฉะนั้นทุกบ้านจึงทำหิ้งไว้บูชา จะทำเป็นคล้ายชั้นวาง มีกระถางไว้สำหรับปักธูป มีกระตุงบรรพบุรุษ (หรือหั่วกะโหลก หรือบางที่ที่ไม่มีเลย แล้วแต่ใครจะนำสิ่งใดมาวาง ส่วนใหญ่จะเป็นกระตุง) และเมื่อมีพิธีกรรม เช่น การเช่นสรวง ญาติทุกคนจะมาช่วยกัน และนำสิ่งของอาหารมาที่บ้านที่ทำพิธีนั้น เพื่อช่วยกันทำพิธีในการเช่นสรวง นอกจากนี้ผีอื่นๆ ที่มีทั้งให้คุณและให้โทษก็คือ “ผีป่า” บางที่ก็เรียกผีเฉยๆ (ที่เรียกผีป่าเหตุเพราะสมัยอดีตชาวองคตอาศัยอยู่ในป่า ผีที่อยู่ในบ้านเรือนคือผีบรรพบุรุษ นอกอาณาเขตบ้านจึงเป็นป่าทั้งสิ้น อาจเป็นที่มาของคำรวมๆ ที่เรียกผีก็อาจเป็นไปได้-ผู้วิจัย) โดยมีความเชื่อว่า หากเข้าป่าไปแล้วพูดไม่ดี หรือทำกรยาไม่ดี เป็นการดูถูกป่า ผีป่าจะโกรธและจะมาทำให้มีอันตราย เช่น ทำให้เกิดอาการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บ บางที่ก็ทำให้หลงป่าหาทางกลับบ้านไม่ได้ บางที่ก็พบสัตว์ร้าย เป็นต้น หากแต่ก่อนที่จะเข้าป่าได้ทำการกราบไหว้ขอพรขอสมาดด้วยคำกล่าวที่เป็นสิริมงคลแล้วก็จะโชคดีไม่มีอันตราย จึงเกิดเป็นความเชื่อเรื่องผีในลักษณะอื่นๆ ตามมาหากปฏิบัติตามแล้วผีก็จะไม่สามารถมาทำอันตรายได้ หากในกรณีที่มีผีมารังควานทำให้คนในหมู่บ้านเจ็บไข้หรือป่วย ซึ่งก็ต้องมีการทำพิธีปิดป่าคือ การเป่าหั่ว รดน้ำมนต์ โดยหมอผีประจำหมู่บ้าน หรือตามมาด้วยการรักษาควบคู่กันไปด้วยสมุนไพร

จากความเชื่อของกลุ่มชาวองคต ทำให้เกิดประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิตในชุมชน ได้แก่ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่การเกิด ช่วงการเจริญเติบโต (การโกนผมไฟและการตัดจุก) การแต่งงาน

จนกระทั่งการตาย ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชุมชนส่วนใหญ่เป็นประเพณีการทำบุญในโอกาสต่างๆ หรือประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำกิน และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผี ซึ่งประเพณีต่างๆ ที่มาจากความเชื่อเหล่านี้ได้หลอมรวมนำศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ที่เกิดจากภูมิปัญญาของกลุ่มชาวช่องที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในส่วนของพิธีกรรม และส่วนของการบันเทิง จึงเกิดเป็นศิลปป็นผู้มีความสามารถและรับใช้สังคมในการดำเนินวิถีชีวิตของกลุ่มชาวช่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. การจัดการองค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงเพลงพื้นบ้าน กรณีศึกษาเพลงกล่อมเด็กโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวช่อง จังหวัดจันทบุรี

การศึกษามรดกเพลงกล่อมเด็กโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ช่อง ใช้ประเด็นสำคัญของงานที่ศึกษาการนำกรอบแนวคิดดนตรีดั้งเดิมและการเก็บข้อมูล ของ มนัส แก้วบุชา⁸ (2557) มาประยุกต์ใช้ในการถอดบทเรียนฯ โดยการลดโครงสร้างบางหัวข้อและปรับคุณลักษณะขอบเขตบางประการ เพื่อให้เหมาะสมกับงานการถอดบทเรียนในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยแบ่งประเด็นศึกษาเป็นหัวข้อต่างๆ คือ

1. ประวัติความเป็นมาของบทเพลงกล่อมเด็กโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ช่อง หมู่ 2 บ้านจันทเขลม ตำบลจันทเขลม อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ประวัติความเป็นมาของเพลงกล่อมเด็กของชาวช่อง ไม่ค่อยมีข้อมูลให้สืบค้นนัก อาศัยจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก ซึ่งนางรำแพน ศิลापาน⁹ ได้เล่าว่า บทเพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ก็จะได้ยินจากแม่ที่ร้องให้ฟัง แล้วจำสืบทอดต่อกันมา ไม่มีการจดบันทึก ตนเองร้องได้นั้น ก็เป็นการจำมาจากที่แม่ร้องให้ฟัง สมัยก่อนก็นำเรื่องราวต่างๆ มาร้องกัน เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตในครอบครัว การกิน การอยู่ การประกอบอาชีพ เป็นต้น และเป็นคำร้องที่เป็นภาษาของเป็นหลัก จากข้อมูลของการสัมภาษณ์โดยรวม สรุปพอสังเขปได้ว่า เพลงกล่อมเด็กของชาวช่องก็คล้ายกับเพลงกล่อมเด็กทั่วไปคือ ไม่ทราบแน่ชัดว่าเกิดขึ้นเมื่อใด เพียงแต่ได้ยินได้ฟังและสืบทอดจดจำนำมาใช้ต่อกันมา เนื้อหาของคำร้องก็จะเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตรอบตัว และแสดงความห่วงใยต่อลูกเป็นหลัก

2. ลักษณะทางดนตรีของบทเพลง

นางรำแพน ศิลापานได้สาธิตการร้องเพลงกล่อมเด็กให้ฟัง ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า น้ำเสียงและลีลาในการร้องของนางรำแพน มีโทนเสียงที่ยังสดใส ราบเรียบ ฟังสบาย มีลีลาในการเอื้อน การทอดเสียงในปลายประโยค มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิตดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

⁸ Manut Kaewbucha, "Teaching Publications for Specific Research" (Research Report, Burapha University, 2014), 56. (in Thai)

⁹ Rampan Silapran (Chairman of the Cultural Council, Chantakem District and Folk Philosopher), interview by Ronnachai Rattanaseth, May 15, 2022. (in Thai)

คำร้องบทเพลงกล่อมเด็กโบราณ

ตั้งที่กล่าวมาข้างต้น คำร้องของเพลงกล่อมเด็กของโบราณ เป็นคำร้องที่เป็นภาษาของ โดยเนื้อร้องที่นำเสนอเป็นเนื้อร้องที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในปีพ.ศ. 2565 จากการสาธิตการร้องและแปลเป็นภาษาไทยของนางรำแพน ศิลาปาน จดบันทึกโดยนายธนพล ปิ่นแก้ว (ผู้ช่วยวิจัย) และนำมาถอดทรานสคริปเป็นตัวสะกดภาษาไทย โดย ดังนี้

ตั้งที่กล่าวมาข้างต้น คำร้องของเพลงกล่อมเด็กของโบราณ เป็นคำร้องที่เป็นภาษาของ โดยเนื้อร้องที่นำเสนอเป็นเนื้อร้องที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในปีพ.ศ. 2565 จากการสาธิตการร้องและแปลเป็นภาษาไทยของนางรำแพน ศิลาปาน จดบันทึกโดยนายธนพล ปิ่นแก้ว (ผู้ช่วยวิจัย) และนำมาถอดทรานสคริปเป็นตัวสะกดภาษาไทย โดย ดังนี้

ภาษา	สร้อยเพลง/บทร้อง	เนื้อเพลง
1	สร้อยเพลง(ร้องเอื้อน)	เอ๋ เอ เอื้อ เอ – เอ๋ เอ เอ – อื้อ อื้อ อื้อ อื้อ – อื้อ อื้อ อื้อ
ของ	บทร้อง-1	-พิดจะเกิดเคนเอย แม่จะกะแหวก แม่จะแหก จะทิม ปล้องหอบ อูนผู้จะกอบ หอบปล้อง
ไทย	บทร้อง-1	-หลับชะเกิดลูกเอย แม่จะแกว่ง แม่จะต่วนไปหุงข้าวกิน เดี่ยวพ่อจะคอย กินข้าว
2	สร้อยเพลง(ร้องเอื้อน)	เอ๋ เอ เอื้อ เอ – เอ๋ เอ เอ _____
ของ	บทร้อง-2	-พิดจะเกิดเคนเอย ไม่กระดิก แม่จะแหกจะฉอกลูกก็พลิก เคนเอย พลิกแจว
ไทย	บทร้อง-2	-หลับชะเกิดลูกเอย หยุตกระดิก แม่จะต่วนไปต่าน้ำพริก ลูกเอย หลับไป
3	สร้อยเพลง(ร้องเอื้อน)	เอ๋ เอ เอื้อ เอ – เอ๋ เอ เอ _____
ของ	บทร้อง-3	-หอบปล้อง มองซิวกะพา ไปผลียงตา ไหนล่อผู้เอย -หอบปล้อง มองลูกกะถิเอย ให้กะผลียงเอื้อกะกอบค้ำ
ไทย	บทร้อง-3	-กินข้าวกับแกงตะพาบ มันก็อร่อยเหมือนกันนะมึงเอย -กินข้าวกับน้ำพริกกะทื มันก็อร่อยยังงัไม่รู้นะมึงเอย
4	สร้อยเพลง(ร้องเอื้อน)	เอ๋ เอ เอื้อ เอ – เอ๋ เอ เอ _____
ของ	บทร้อง-4	-แเงะแห่งเอื้อ กะปาวลงเฮ แก่ชาทุมิ
ไทย	บทร้อง-4	-ลูกควายเอย ควายหลงแม่ จะกินนมใคร
5	สร้อยเพลง(ร้องเอื้อน)	เอ๋ เอ เอื้อ เอ – เอ๋ เอ เอ _____
ของ	บทร้อง-5	-พิดจะเกิดเคนเอย แม่จะแหวก จะขอคกะปาว -กะปาวสตกัก ขอตม่องลัก กะปาวสตกัก ขอตม่องลักตะกลาว
ไทย	บทร้อง-5	-หลับชะเกิดลูกเอย แม่จะแกว่ง แม่จะต่วนไปมัดควาย -ควายเขาเล็ก มัดกับหลัก ควายเขาใหญ่ มัดกับหลักไม้ตะเกลา

จากการถอดคำแปลจากคำร้องภาษาของเป็นภาษาไทย ทำให้ทราบความหมายของบทร้อง โดยแบ่งคำร้องแต่ละครั้งและร้องคั่นด้วยบทสร้อย ผู้วิจัยกำหนดเรียกบทร้องแต่ละครั้งว่า “บทร้อง..” (ตามด้วยลำดับโดยใช้ตัวเลข) เพื่อให้เข้าใจง่ายในการศึกษา

หากจะวิเคราะห์บทร้องตามลักษณะกลวิธีข้างต้น ซึ่งประกอบไปด้วยกลวิธี 4 แบบ คือ 1. การปลอบ 2. การขู่ 3. การให้สินบน 4. การขอ เนื้อหาของบทเพลงกล่อมเด็กโบราณบทนี้ มีแนวโน้มไปในทางกลวิธีแบบที่ 1 คือ การปลอบ เหมือนผู้เป็นแม่จะปลอบให้ลูกนอน และพยายามหาเรื่องต่างๆ มาเล่า มาสอน เช่น

- บอกให้ลูกนอน เพราะแม่ต้องไปทำงาน ของบทร้องที่1และ 2

- เล่าเรื่องการกิน การดำเนินวิถีชีวิต ของบทร้องที่ 3, 4 และ5

จะเห็นได้ว่า เพลงกล่อมเด็กโบราณของของ พยายามนำเรื่องต่างๆ มาเล่าให้เด็กฟัง หากแต่จุดสำคัญอยู่ที่น้ำเสียงในการร้องเท่กล่อมเด็ก ซึ่งฟังแล้วเพลิดเพลินสบายใจ ทำให้เด็กมีความรู้สึกปลอดภัยและสามารถหลับได้ อีกทั้งเป็นการปลูกฝังการดำเนินชีวิตของชาวชองไปด้วยอีกหนทางหนึ่ง

ทำนองบทเพลงกล่อมเด็กโบราณ

ทำนองบทเพลงกล่อมเด็กโบราณ จากข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้นำมาผ่านกระบวนการทำโน้ต ทรานสคริปชัน (Music Transcription) ด้วยสัญลักษณ์โน้ตตามทฤษฎีดนตรีตะวันตก ซึ่งสามารถที่จะบันทึกระดับเสียงได้ แต่ไม่อาจบันทึกความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ของผู้ร้องได้ เป็นเพียงแนวทางในการรักษา ระดับเสียงไว้เท่านั้น ดังนี้

Example 1 Refrain-1

A Case study of Ancient Child Lullabies Of Chong people, Chanthaburi Province

Mr.Thanaphon Pinkaew
(Transcriber)

Example 2 Lyrics -1

5
Pid Ja Terd Kane Auey__ Mea Ja Ka Waeg Mea Ja Haeg Ja Tuing_Long Hob Phoo Ja Kob_ Hob__ Plong

Example 3 Refrain-2

8
PidJaTerd Kane Auey Mai Kra Dik__ Mae Ja Hack Ja Chork Luk Kor Plik__ Kane Auey Plik Jawe

จาก Example 3 Refrain-2 โน้ตสร้อย (ร้องเอื้อน) แบบที่ 2 จะใช้ร้องคั่นในการร้องแต่ละบท
ตั้งแต่บทร้องที่ 2 เป็นต้นไป

Example 4 Lyrics -2

Ae Ae__ Ae__ Ae__ Ae Ae__ Ae

Example 5 Lyrics -3

11
Hob Plong Mong Chiw Ka Par__ Pai Ka Pli Yang Ta__ Nai Lor Phoo Auey__
Hob Plong Mong Luk__Ka Ti__Auey__ Hai Ka Pli Yang Ae Kor Kar__

ลักษณะรูปแบบของบทเพลงกล่อมเด็กโบราณของชาวช่อง สามารถถอดรูปแบบเพื่อเปรียบเทียบคำร้องบทเพลงกล่อมเด็กภาษาของกับภาษาไทย ซึ่งจะมีลักษณะรูปแบบบทเพลงดังนี้

ท่อนสร้อย (ร้องเอื้อน) แบบที่ 1 เนื้อบทร้องที่ 1

ท่อนสร้อย (ร้องเอื้อน) แบบที่ 2 เนื้อบทร้องที่ 2 สลับกับท่อนสร้อย (ร้องเอื้อน) และเปลี่ยนเนื้อร้องสลับกันไปตามแต่ผู้ร้องจะสามารถนึกคำร้องและทำนองได้ในขณะนั้น

จากรูปแบบข้างต้น ถือว่าเป็นรูปแบบของการขับร้องเพลงกล่อมเด็กของชาวช่องรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากไม่สามารถหาบทเพลงกล่อมเด็ก บทเพลงอื่นๆ หรือลักษณะอื่นๆ มาเทียบเคียงได้ เหตุเพราะผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถจดจำเนื้อหาของบทเพลงอื่นๆ ได้

ส่วนเทคนิคในการร้อง เทคนิคที่เด่นในบทเพลงกล่อมเด็กโบราณของชาวช่องคือ การ “เอื้อน” มีการเอื้อนทั้งในบทสร้อย และการเอื้อนในประโยคเพลงของบทร้อง ซึ่งเป็นเสน่ห์ของบทเพลงเป็นอย่างมาก

Example 6 Draw out the note in the lyrics-1

The image shows a musical score for a traditional Thai lullaby. The melody is written on a single staff in treble clef. The lyrics are written below the staff. Three specific melodic phrases are highlighted with red boxes and labeled 'trill'. Arrows point from a box below the staff to these three phrases. The lyrics are: Pid Ja Terd Kand Auey, Mea Ja Ka Waeg Mea Ja Haeg Ja Tuing Long Hob Phoo Ja Kob Hob Plong.

สรุปรูปแบบของทำนองเพลงกล่อมเด็กโบราณของชาวช่องบทเพลงนี้ มีรูปแบบบทเพลงที่ใช้ บทสร้อย (การเอื้อน) ในส่วนเริ่มต้นของบทเพลง และใช้บทสร้อย (การเอื้อน) นี้ใช้ร้องขึ้นต้นเพื่อเปลี่ยนบทร้องทุกครั้ง และบทสร้อย (การเอื้อน) มี 2 รูปแบบ และมีการเปลี่ยนลีลาจังหวะ เพื่อให้บทเพลงมีการเปลี่ยนแปลง มีความกระชับ หรือสามารถเปลี่ยนอารมณ์ของบทเพลงได้ เทคนิคที่สำคัญในการร้องคือ เทคนิคการร้อง “เอื้อน” ที่มีลากเสียงทั้งกลางประโยคเพลง และปลายประโยคเพลง รูปแบบของบทเพลงลักษณะนี้ ทำให้ผู้ร้องสามารถร้องวนซ้ำๆ ไปได้เรื่อยๆ หรือสามารถหาบทคำร้องมาเพิ่มเติมได้ หากผู้ร้องมีความสามารถในการประพันธ์ จะทำให้เกิดบทเพลงกล่อมเด็กอีกมากมาย และสามารถปรับคำร้องให้เหมาะสมกับบริบทและยุคสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี

จากข้อมูลทั้งหมดที่ผ่านกระบวนการวิจัยออกมาเป็นผลผลิต 1) ประเภทเอกสารได้แก่ รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ และบทความวิจัย 2) วีดิทัศน์ประเภทสารคดี ทั้งสองส่วน จะถูกนำไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ของศูนย์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต อพ.สธ. ม.บูรพา ซึ่งสามารถสืบค้นได้จาก <https://www.rspgburapha.com/> เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถสืบค้นองค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์มรดก ภูมิปัญญาพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การถอดบทเรียนองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงใต้ สู่อุตสาหกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีพ: เพลงกล่อมเด็กโบราณ ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวซอง จังหวัดจันทบุรี” ทำให้ทราบประวัติพัฒนาการและการสืบทอดของงาน รวมถึงการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดง พื้นบ้าน ซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาที่ถูกลืมมา ตั้งแต่ในอดีตสามารถฟื้นฟูก่อนเวลาผ่านไปหลายยุคสมัย ซึ่งมี จุดสังเกตที่สำคัญคือ งานศิลปะการแสดงพื้นบ้านเหล่านี้ กำลังจะสูญหายไปจากวิถีชีวิตของคนในชุมชน และ กลายเป็นเพียงมรดกวัฒนธรรมของชาติเท่านั้น เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคน จากในอดีต ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี เปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม ของคนในชุมชน งาน วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านไม่สามารถยืนหยัดปรับตัวให้เข้ากับคนรุ่นใหม่ ที่เกิดขึ้นมาพร้อมยุคเทคโนโลยี ความ ผูกพัน ลักษณะการเลี้ยงดูลูก ที่เปลี่ยนแปลงตามไป ลักษณะชีวิตพื้นฐานทำให้งานเหล่านี้ไม่มีความจำเป็น สำหรับคนรุ่นใหม่ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงงานศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้เข้ากับคนรุ่นใหม่ให้ได้ แนวทางคือ นำบริบทความสมัยใหม่ มาช่วยนำพา “ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน” ให้สามารถกลับเข้ามาสู่โลกยุคปัจจุบันได้อีก ครั้ง อาจเป็นโจทย์ที่ยากสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องการอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมของชาติไว้ แต่หากมีการ ร่วมแรงร่วมใจของทุกฝ่าย มิใช่แค่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรมของชาติเท่านั้น แต่ต้องเป็นการระดม ความคิดจากหลายฝ่าย ก็จะทำให้มีแนวทางในการนำมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชาติ ให้รอดพ้นวิกฤต ในการสูญหาย และกลับมามีชีวิตในวิถีชุมชนได้อีกครั้ง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยผ่านจากมหาวิทยาลัยบูรพา “ผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ 2565 งบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)” เลขที่ สัญญา ววน. 2.5/2565

Bibliography

- Chomcherpat, Risit. *Documentary for Chanthaburi from Compile Chanthaburi Story AD. 1964-1970*. Bangkok: Bumlungnukoonkrit Press, 1971. (in Thai)
- Kaewbucha, Manut, “Teaching Publications for Specific Research.” Research Report, Burapha University, 2014. (in Thai)
- Kenikanon, Kannika, and others. *Chong*. Bangkok: Bannakit Press, 1979. (in Thai)
- N. Thalang, Sowattri, Kanittha Yampochai, and Sudarat Rawdboonsong. “Cultural Dimension and Adaptation of the Ethnic Chong in Changwat Chanthaburi.” *Social Sciences and Humanities Journal* 39,1 (2013): 37-55. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/79922>. (in Thai)
- Ounkajorn, Wanwisa. “Chong’s Identity in the Eastern Region: A Case Study of Chong Ethnic Group in Chanthaburi” MA thesis, Burapha University, 2006. (in Thai)
- Silapran, Rampan. (Chairman of the Cultural Council, Chantakem District and Folk Philosopher). Interview by Ronnachai Rattanaseth. May 15, 2022. (in Thai)